

Tevekkül

<https://www.youtube.com/watch?v=iszDHIHNcxc>

SORULAR:

1. Tevekkül ne demektir?
2. Tevekkülün yanlış anlaşılması gerektiğini açıklayınız.
3. Allah'a güvenmek bize ne kazandırır?

TEVEKKÜL VE TEEKKÜL

Tevekkül, Allah'a teslim olmak, güvenmek, dayanmak, bağlanmak ve sığınmak demektir. Dini terim olarak ise, bir amaca ulaşmak için gerekli olan her türlü önlemi alarak; elinden gelen tüm gayreti gösterdikten sonra kalben Allah'a bağlanıp ona güvenmek, sonucu Allah'tan beklemek demektir.

İnsanoğlu her zaman güvенеbileceği, dayanabileceği birine ihtiyaç duyar. Zayıf ve aciz olan insan güçlü birine dayanmak ve kendini emniyette hissetmek ister. Çoğu zaman insan hayatın ağır yükü altında ve yıkıcı hadiseler karşısında ümitsizlik yaşar. Bazen hayatın yükünü kaldırmakta güçlük çeker. Hayat yaşanmaz bir hal alır. Gücü kudreti her şeye yeten, her şeyi hakimiyeti altında tutan Allah'a tevekkül eden, dayanan ve güvenen bir insan için sıkıntı ve stress olamaz. İşlerini Allah'a havale eden, ona inanıp güvenen insanlar olumsuzluklarla daha rahat mücadele ederler ve hayata daha güçlü sarılırlar.

İnançlı insanın özelliklerinden biri de, yaptığı ve yapacağı işlerde Allah'a güvenmesidir. Bilinçli bir Müslüman gücü oranında elinden gelen tüm gayreti gösterdikten sonra, sonucu ve başarıyı Allah'a bırakır. Çünkü Allah'ın destek ve yardımı olmadan hiçbir şeyin gerçekleşmeyeceğini bilir. Her şeyin sahibi olan Allah'a dua ederek, ona güvenir.

Allah inanan insanlara tevekkül emretmiş, tevekkül edenleri sevdiğini belirtmiştir. Konu ile ilgili ayetlerden bazıları şunlardır:

"İnananlar yalnız Allah'a güvensinler" (Ali İmran 102)

"Allah'a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever." (Ali İmran, 158)

"Allah'a inanıyor ve teslim olmuşsanız, ona güvenin" (Yunus suresi, ayet 84)

"Gerçek müminler ancak o müminlerdir ki, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir, âyetleri okunduğu zaman imanlarını arttırır. Bunlar yalnızca Rablerine tevekkül ederler." (Enfal/2)

"O sırada münafıklar ve kalblerinde hastalık bulunanlar, (müslümanlar hakkında) "şu adamları dinleri aldattı" diyorlardı. Oysa her kim Allah'a tevekkül ederse bilsin ki, Allah galiptir, güçlüdür ve hikmet sahibidir." (Enfal/49)

"De ki: "Hiçbir zaman bize Allah'ın bizim için takdir ettiğiinden başkası dokunmaz. O bizim mevlamızdır. Müminler yalnızca Allah'a tevekkül etsinler." (Tevbe/51)

Sevgili Peygamberimiz, devesini başıboş bırakıp, tevekkül ettiğini söyleyen bir kişiye şu sözlerle uyarmıştır: "**Önce deveni bağla, sonra Allah'a tevekkül et**" (Tirmizi)

Başka bir defa Peygamberimiz; "**Başlarınız kımıldadığı müddetçe rızık hususunda yeise düşmeyin. Zira insanı annesi kıpkızıl, üzerinde hiçbir şey olmadığı halde doğurur, sonra aziz ve celil olan Allah onu her çeşit rızıkla rızıklandırır**" buyurdular. Burada Efendimiz, insanoğlunun hiç bir zaman Allah'tan ve Onun rahmetinden ümit kesmemesi gerektiğini ifade buyuruyor. İnsan ne kadar aciz olsa da Allah onu görüp gözetir, rızıklandırır.

Bir defasında Hz. Ali'nin (r.a.)'nin bir kaç yakın dostu ile biraraya gelerek "halifenin evi önünde nöbet tutalım. Çünkü o yiğit bir savaşçı olduğu için kendisine karşı suikast düzenlenebilir." dediler ve bu amaçla evinin kapısı önünde nöbet tutmaya başladılar.

Bir ara Hz. Ali (r.a.) namaza kalkınca bize; "burada ne işiniz var?" diye sordu. Kendisine "Ya emirel müminin, seni korumak istedik. Çünkü yiğit bir savaşçı olduğun için sana suikast düzenleneceğinden çekindik" diye cevap verdik. Bu cevabımız üzerine bize: "Beni gök halkına karşı mı, yoksa yeryüzü halkına karşı mı koruyorsunuz?" diye sordu. Bizler kendisine "seni yeryüzü halkına karşı koruyoruz. Gökyüzü halkına karşı nasıl koruyabiliriz ki?" diye cevap verince o şunları söyledi: "Allah'ın gökyüzünde taktir etmediği hiç bir şey yeryüzünde meydana gelmez. Yeryüzünde yaşayan herkesi korumakla ikişer melek görevlidir. Bu durum o kimsenin kaderi gelinceye kadardır. Kaderi gelince bu melekler onu kaderiyle başbaşa bırakırlar."

Doğru tevekkül anlayışı nedir?

Evrendeki olaylar bir düzen ve yasalar çerçevesinde, sebep-sonuç ilişkisi içinde olmaktadır. İnsanlar akıl ve iradeleriyle sebepleri bulabilirler. İnsan evrende geçerli olan yasaları gözetererek, çalışır, çabalar, sebeplere sarılır, ondan sonra Allah'a güvenir. Bir çiftçi tohum ekmeden ürün elde edemez. Çiftçi tarlasını zamanında sürmeli, ekmeli, gübrelemeli ve sulamalıdır. Sonra da bol ve iyi ürün alabilmek için Allah'tan yardım dilemelidir. Çalışmadan başarıya ulaşamaz. Bir öğrenci önce derslerine devam edecek, iyi çalışacak, ödevlerini zamanda yapacaktır. Sonra Allah'tan yardım isteyerek başarılı olmayı dileyecektir. Kısaca gerçek anlamda tevekkül eden kimse işinin gereğini yapar ve sonucu Allah'tan bekler.

Doğru olmayan tevekkül anlayışı nedir?

İnsanın çalışmayı bırakıp, tembellik ederek, kendisinin yapması gereken işleri Allah'a havale etmesi, doğru bir tevekkül anlayışı değildir. Örneğin bir öğrenci dersine çalışmadan "Ben Allah'ın yardımına güveniyorum, Allah bana yardım eder" diyerek sınava girmesi yanlış bir düşüncedir. Çalışmadan, hiçbir çaba göstermeden başarılı olmaya beklemek tembelliktir, miskinliktir.

Bir defasında Hz. Ömer mescidde gafil gafil oturan insanları görünce soruyor: "Siz burada ne yapıyorsunuz?" diye. Onlar da; "biz tevekkül ehliyiz, çalışmayız, Allah bize gönderir" deyince, Hz. Ömer onları kovuyor ve diyor ki; "Siz tevekkül ehli değilsiniz, bilakis teekkül ehlisiniz (yani yiyicilersiniz).

Burada verilmek istenin ders; hiç bir insanın çalışmadan rızkını beklemesi doğru değil, bu hiç bir zaman tevekkül anlayışına ve İslam ilkelerine uymamaktadır. İslam çalışmadan oturmayı ve başkalarının eline bakmayı tasvip etmez. Efendimiz bir hadislerinde; "veren el alan elden üstündür" buyurmaktadır.

Gemimizi mükemmel olarak yaptıktan sonra okyanusu aşarak sahile vardığımız taktirde bunu Allah'ın (c.c.) bir lütfu bilecek ve O'na şükredeceğiz. Zira, o dağ gibi dalgalara ve muhtemel fırtınalara geminin mükemmeliyeti, kaptanın ustalığı karşı koyamaz. Gemimizi mükemmel yapmak, sebeplere teşebbüse misaldir. Bu teşebbüsü yaptıktan sonra sahile selametle çıkmaktan

ibaret olan neticeyi, sırf gemiye bağlayarak, Allah'ın (c.c.) lütfundan beklemek de tevekkülün ta kendisidir.

Allah'a güvenmek bize neler kazandırır?

Yapmaya karar verdiğimiz bir işin en iyi şekilde sonuçlanması için neler yapılması gerekiyorsa, hepsini yerinde ve zamanında yapmalı, sonucunu Allah'a bırakmalıyız. Elimizden gelen her şeyi yaptıktan sonra işimizin güzel bir şekilde sonuçlanmasını Allah'tan beklemek, ona güvenip, bütün varlığımızla ona sığınmak mutlulukların en güzelidir. Allah'a güvenen bir kimse; huzur ve güven içinde olur. Olaylar karşısında sabır, dayanıklılık kazanarak ümitsizliğe düşmez. Çünkü o, elinden gelen yapmış, sonucu Allah'a bırakmıştır.

HADİS

* Amr İbnu'l-As radiyallahu anh anlatıyor: "Resülullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Şüphesiz, her derede, âdemoğlunun kalbinden bir parça bulunur (yani kalp her şeye karşı bir ilgi duyar). Öyleyse kimin kalbi bütün parçalara ilgi duyarsa, Allah onun hangi vadide helak olacağına hiç aldırılmaz. Kim de Allah'a tevekkül ederse, kalbinin her şeye (ilgi kurarak dağılmasını önlemek için) Allah ona yeter."

* İbn-i Abbâs radiya'llahu anhüma'dan şöyle dediği rivâyet olunmuştur: Resûlu'llah

Salla'llahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: Bana bütün ümmetler arzolunup gösterildi: Bir, iki

peygamber yanlarında onar, yirmişer, otuzar, kırkar ümmetleriyle berâber önümden

geçmeğe başladılar. Bir peygamber de yanında bir ümmeti bile olmaksızın geçti. En sonu

uzaktan büyük bir karaltı gösterildi. Bu (kesîf) karaltı nedir? Bu benim ümmetim midir? Diye

sordum. Bu, Mûsâ peygamberle kavmidir? Diye cevap verildi, sonra bana ufka bak! Denildi.

Bakınca ufku dolduran sevâd-ı a'zamı gördüm. Sonra bana semâ ufuklarının şurasına ve bu

tarafına da bak! Denildi. Bir de ne göreyim! Bir sevâd-ı a'zâm baştanbaşa ufku kaplamıştı.

Bana: Bu senin ümmetindir. Bunlar yetmiş bin kişi hesâba çekilmeksizin Cennet'e girecektir,

denildi.

Resûl-i Ekrem (bu hitâbesinden) sonra (odasına) girdi. Ve (hesâba çekilmeden Cennet'e

gireceklerin evsâfı hakkında) mecliste bulunanlara bir şey söylemedi, artık meclistekiler dağıldı. (Ve şöyle münâzara ediyorlardı): Biz, Allah'a îmân ve Resûlü'ne itba' eden kimseleriz. Artık biz, Cennet'e hesapsız gideceğiz, yâhut: O bahtiyarlar evlâdlarımızdır, onlar İslâm câ'miası içinde doğmuşlardır. Biz ise câhiliyyet devrinde doğduk, diyorlardı. Bu münâzara Resûlu'llah'a erişmekle hemen hâne-i saâdetten çıkıp: "Cennet'e hesapsız girecek mü'minler efsun etmeyenler, teşe'üm iylemeyenler, şifânın (Allah'dan olduğuna inanıp) keyden olduğuna inanmayanlar ve her hususta Allah'a tevekkül edenlerdir" buyurdu. Bunun üzerine 'Ukkâşe İbn-i Mihsen: Yâ Resûla'llah, ben onlardan mıyım? Diye sordu. Resûl-i Ekrem: Evet onlardansın! Buyurdu. Sonra başka birisi ayağa kalkarak: Ben onlardan mıyım? Dedi. Resûl-i Ekrem: bu hususta 'Ukkâşe senden öne geçti! Buyurdu.

* Enes İbn-i Mâlik radiya'llâhu anh'den şöyle rivâyet edilmiştir: Hazret-i Enes demiştir ki: (Bir kere) Nebî salla'llâhu aleyhi ve sellem ile Haddâd bir san'atkâr olan Ebû Seyf (Berâ' İbn-i Evs) in evine gitmiştik. Ebû Seyf'in zevcesi Ümm-i Bürde Peygamber'in mahdûmu Hazret-i) İbrâhîm'in murdiası, süt ninesi idi. Resûlullâh salla'llâhu aleyhi ve sellem İbrâhîm'i (kucağına) aldı. İbrâhîm'i öptü, kokladı. Bundan sonra bir kerre daha Ebû Seyf'in evine gittik. (Bu def'a) İbrâhîm can veriyordu. Resûlullâh salla'llâhu aleyhi ve sellem'in iki gözü yaş dökmeğe başladı. Bunun üzerine (Abdurrahmân) İbn-i Avf:

- Yâ Resûlullâh! Halk musîbet zamânında sabretmiyebilir, fakat sen de mi? diye taaccüb ve istiğrâb eyledi. Resûlullâh:

- Ey İbn-i Avf! Bu hal, (babanın çocuğuna karşı beslediği) rikkat ve şefkattir. (Yoksa sabır ve tevekküle münâfî bir nevha değildir) duyurdu. Sonra bu göz yaşını bir diğeri ta'kîb eyledi. Bu def'a da Resûl aleyhi's-selâm:

- Göz ağlar ve kalb mahzûn olur. Biz, Rabbimiz'in râzı olacağı sözden başka bir kelime ile izhâr-ı hüzn etmeyiz. Ey İbrâhîm! Biz, senin ayrılığınla pek ziyâde mahzûn ve mükedderiz, buyurdu.

* Hz. İbnu Abbâs (radiyallâhu anhümâ) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) teheccüt namazı kılmak üzere geceleyin kalkınca şu duayı okurdu: "Allahım, Rabbimiz! Hamdler sanadır. Sen arz ve semâvatın ve onlarda bulunanların kayyum ve ayakta tutanı, hamdler yalnızca senin içindir. Sen semâvat ve arzın ve onlarda bulunanların nûrusun, hamdler yalnızca sanadır. Sen haksın, va'din de haktır. Sana kavuşmak haktır, sözün haktır. Cennet haktır, cehennem de haktır. Peygamberler haktır, Muhammed (aleyhissalâtu vesselâm) de haktır. Kıyamet de haktır. Allahım! Sana teslim oldum, sana inandım, sana tevekkül ettim. Sana

yöneldim. Hasmına karşı senin (bürhanın) ile dâva açtım. Hakkımı aramada senin hakemliğine başvurdum. Önden gönderdiğim ve arkada bıraktığım hatalarımı affet. Gizli işlediğim, aleni yaptığım, benim bilmediğim, senin benden daha iyi bildiğin hatalarımı da affet! İlerleten sen, gerileten de sensin. Senden başka ilah yoktur".

* Ümmü Seleme (radiyallâhu anhâ) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalatu vesselam) evinden çıktığı zaman şu duayı okurdu: "Allah'ın adıyla Allah'a tevekkül ettim. Allahım! zillete düşmekten, dalâlete düşmekten, zulme uğramaktan, cahillikten, hakkımızda cehalete düşülmüş olmasından sana sığınırım".

* Hz. Enes (radiyallâhu anh) anlatıyor: "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) buyurdular ki: "Evinden çıkınca kim: "Allah'ın adıyla, Allah'a tevekkül ettim, güç kuvvet Allah'tandır" derse kendisine: "İşine bak, sana hidâyet verildi, kifâyet edildi ve korundun da" denir, ondan şeytan yüz çevirir".

* Hz. Cabir radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm cüzzamlı bir kimsenin elinden tuttu ve kendisiyle birlikte elini tabağa koydu, sonra da: "Allah'a güvenerek ve O'na tevekkül ederek ye!" buyurdu."

* Muğire İbnu Şu'be radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Kim vücudunu dağıtır veya rukye yaptırırsa tevekkülü terketmiş olur."

* İbnu Mes'ud radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Uğursuzluk çıkarmak şirkdir, uğursuzluk çıkarmak şirkdir, uğursuzluk çıkarmak şirkdir. (İhtiyarsız kalbine uğursuzluk vehmi gelip içinde bazı şeylere karşı nefret duyan) hâriç bizden kimsede bu yoktur. Lakin Allah onu tevekkülle giderir."

* Hz. Ömer radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Siz Allah'a hakkıyla tevekkül edebilseydiniz, sizleri de, kuşları rızıklandırdığı gibi rızıklandırır: Sabahleyin aç çıkar, akşama tok dönerdiniz."

* Ebu Saîd radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm: "Sûr'un sahibi (İsrafil aleyhisselâm), sûr denen sorusunu ağzına dayamış, yüzünü çevirmiş, kulağını dikmiş, üfleme emrini beklerken ben nasıl tereffühle (dünya nimetlerinden) istifade edebilirim?" buyurmuşlardı. Bu, sanki ahabına çok ağır gelmişti: "Peki biz ne yapalım -veya ne diyelim- ey Allah'ın Resûlü?" diye sordular. Onlara: "Hasbünallah ve ni'mel-vekil (Allah bize yeter, o ne güzel vekildir!), Allah'a tevekkül ettik. -belki de "tevekkülümüz Allah'adır!" demişti- deyiniz!" diye emir buyurdular."

* Hz. Enes radiyallahu anh anlatıyor: "Bir adam Resûlullah aleyhissalâtu vesselam'a gelerek: "Hayvanımı bağlayarak mı yoksa serbest bırakarak mı Allah'a tevekkül edeyim?" diye sormuştu. Ona: "Bağla ve tevekkül et!" buyurdu."

PIRLANTA SERİSİ...

Allah'a güven ve itimad ile başlayıp, kalben beşerî güç ve kuvvetten teberrî kuşağında sürdürülen ve neticede herşeyi Kudreti Sonsuz'a havale edip vicdânen itimad-ı tâmmeye

ulaşma ile sona eren âlem-i emre ait ahvâl veya rûhanî seyrin mebbeine “tevekkül”, iki adım ötesine “teslim”, bir tur ilerisine “tefviz” ve müntehasına da “sika” denir.

Tevekkül; kalbin Allah’a tam itimad ve güveni, hattâ başka güç kaynakları mülâhazasından rahatsızlık duyması ma’nâsına gelir. Bu ölçüde bir güven ve itimad olmazsa, tevekkülden söz edilemez; kalb kapıları ağyara açık kaldığı sürece de hakiki tevekküle ulaşamaz.

Tevekkül; sebepler dairesinde arızasız esbaba riayet edip, sonra da Kudreti Sonsuz’un üzerimizdeki tasarrufunu intizardır ki, iki adım ötesi, çok Hakk dostu tarafından “gassalin elindeki meyyit” sözüyle ifadelendirilen teslim mertebesidir. Birkaç kadem ötede de herşeyi bütün bütün Allah’a havale edip, yine herşeyi O’ndan bekleme makamı sayılan tefviz gelir. Tevekkül, bir başlangıç, teslim onun neticesi, tefviz de semeresidir. Bu itibarla da, tefviz hem daha geniş hem de müntehilerin haline daha uygundur. Zira onda, insanın, kendi havl ve kuvvetinden teberri etmenin, -ki teslim mertebesidir- ötesinde “..” ufkuna ulaşıp, o kenz-i mahfiyi her an içinde duyması ve kendi güç, kuvvet ve servetine bedel, olan cennet hazinelerinden istimdadı ve onlara istinadı söz konusudur. Diğer bir ma’nâ da bu, vicdanın kendi özündeki nokta-i istinad ve nokta-i istimdadın ihtarıyla, aczini, fakrını duyup, hissettikten sonra “Tut beni elimden tut ki, edemem sensiz!” diyerek o biricik güç, irade ve meşiet kaynağına yönelmesidir.

Tevekkül; dünyevî olsun, uhrevî olsun, ferdin kendi maslahatlarına Rabbini vekil kabul etmesi ise; tefviz, bu vekaletin arkasındaki asaleti vicdânî bir şuurla itirafın adıdır.

Tevekkül; Cenâb-ı Hakk ve O’nun nezdindekilere bel bağlayıp itimad etme ve O’ndan başkasına kalbin kapılarını bütün bütün kapamak demektir ki; buna, bedenin ubûdiyete, kalbin de rubûbiyete kilitlenmesi de diyebiliriz. Bu mülâhazayı merhum Şihab:

“ -Her işinde sadece ve sadece Allah’a tevekkül ol -ki O’na tevekkül eden asla kaybetmez- Allah’a güven ve O’na itimad içinde bulun ve senin hakkındaki hüküm ve kazasına da sabret; zira O’ndan beklediğin şeyleri, ancak, yine O’nun ihsanı olarak elde edebilirsin” sözleriyle ifade eder. Zannediyorum, Hz. Ömer Efendimiz de, Ebu Musa el-Eş’arî’ye yazdıkları bir mektuplarında: “Eğer kazaya rıza gösterebilirsen, o bütününü hayırdır. Buna gücün yetmezse, dişini sık, sabret” sözleriyle bu hususu hatırlatmak istemişlerdi...

Bir başka zaviyeden tevekkül; hemen herkes için Hakk’a itimad ve güvenmenin adı; teslim, kalbî ve ruhî hayata uyanmışların hali; tefviz ise, esbab ve tedbire takılmamanın ünvanı ki, haslar üstü haslara mahsus bir hal veya makamdır. Tefviz semasında seyahat eden Hakk yolcusu, zâhiren tedbir ve sebeplerle meşgul olsa da, bu iştilal sırf esbab dairesinde bulunmanın gereği ve onun memuriyetinden dolaydır. Öyle yapmayıp da onları doğrudan doğruya nazara alsa semaların üveyki iken arzın sürüm sürüm sürünen haşereleri haline

gelir. Menkıbe kitaplarında bu mülâhazayla alâkalı şu hadiseyi zikrederler: Bir Hakk dostu,

sebepler ağında tedbir kıskacında yol aldığı esnada hâtiften şu sesi duyar:

“-Vazgeç tedbir kuruntularından; zira tedbirde helâk vardır. İşleri bize havale eyle, çünkü biz sana senden daha evlayız.” Sebepler dağdağasından sıyrılıp, vasitalara gönlünde yer vermeme ma'nâsına gelen “tedbiri terk eylemek” halkın içinde Hakk'la münasebetlerini sımsıkı tutabilen koçyiğitlere mahsus bir derinliktir.

Sebeplere tevessül ile beraber onlara te'sir-i hakiki vermeme, derecesine göre hem bir tevekkül -herkes için- hem bir teslimiyet -eşyanın perde arkasına uyananlar için-, hem de bir tefviz ve sikadır -huzur erleri için-. Allah Rasûlü sallallahü aleyhi ve sellem irade ve cehd u gayreti, tefviz u tevekkül ile iç içe ne hoş ifade buyururlar: -Eğer Cenâb-ı Hakk'a layıkıyla tevekkül edebilseydiniz, sizi, sabah yuvasından aç ayrılıp, akşam tok olarak dönen kuşların beslendiği gibi rızıklandırırđı.” Bu peygamberâne sözden herkes seviyesine göre birşeyler anlar:

1- Avam, bundan Hz. Mevlana'nın hadis iktibaslı:

“ -Evet, tevekkül her ne kadar rehber ise de, sebeplere riayet de Peygamber sünnetidir. Hz. Peygamber (huzuruna girip de: “Devemi bağlayayım mı, yoksa tevekkül mü edeyim?” diyen bedeviye) yüksek sesle, “Devenin dizine ipini vur, öyle tevekkül eyle!” beyanı çizgisinde herkese açık Allah'a itimad ma'nâsına anlar ki: -Tevekkül edecekler başkasına değil, sadece ve sadece Allah'a güvenip dayansınlar” (İbrahim, 14/12) ayeti buna işaret eder.

2- Hayatını kalp ve ruhun yamaçlarında sürdürenler ise bundan, kendi havl ve kuvvetlerinden teberrî ile Allah'ın havl ve kuvvetine teslim olup, gassalin elinde meyyit haline gelmeyi anlarlar ki: “ -Gerçek mü'minler iseniz Allah'a itimad-ı tâmmе içinde bulunun!” (Mâide, 5/23) fermanı bunu ihtar eder.

3- Fenâfillah ve bekâbillah zirvelerinde dolaşanlara gelince, bunlar Hz. İbrahim gibi ateşe atılırken bile deyip, “Cenâb-ı Hakk'ın benim halimi bilmesi, benim birşey istememe ihtiyaç bırakmamıştır” (Zümer, 39/38) tefvizi veya İnsanlığın İftihar Tablosu gibi, düşman gölgelerinin mağaranın içine düştüğü ve herkese ürperti veren tehditlerinin Sevr'in duvarlarına çarpıp yankılandığı esnada bile, fevkalâde bir güven ve emniyet içinde: “Tasalanma, Allah bizimle beraberdir!” (Tevbe, 9/40) sözleriyle ifade edilen sikayı anlarlar ki: “ -Kim Allah'a tefviz-i umûr ederse O, ona kâfidir” (Talâk, 65/3) beyanı da bu gerçeği hatırlatır.

Tefviz en yüksek mertebe, sika en âlî makamdır. Bu mertebeyi tutan ve bu makamın hakkını veren, sadece akıyla, mantığıyla, inançlarıyla değil, bütün zâhir ve bâtın duygularıyla Hakk'ın emir ve iş'arlarında erir ve O'na bir mir'ât-ı mücella olur. Mertebeler üstü bu mertebenin kendine göre bir kısım emareleri de vardır:

1. Tedbiri takdir içinde görüp sükûnet bulmak,
2. İradesini gerçek iradenin gölgesi bilip asla yönelmek,
3. Kahrı, lütfu aynı görüp bütün benliğiyle kazaya rıza göstermek bunlardan bazılarıdır.

TESLİMİYET

Zamana hükmetmek mi istiyorsun? Zamana hükmeden Allah'ın hükmü altına gir!

Hâdiselerin üzerine çıkmaya mı niyetlendin? Manzar-ı a'lâdan bütün hâdiselere tek nokta gibi bakan Cenab-ı Hakk'ın hükmüne inkiyat et.

Böyle bir teslimiyettir ki, başka hiçbir şekilde ulaşılmaması mümkün olmayan zirveleri insanın ayağına getirir. Teslimiyet ne şerefli bir pâyeye ve her şeyi kolaylaştıran ne güzel bir vesiledir!¹

SEBEPLERE RİAYET VE TEVEKKÜL

Büyüklerimiz, tevekkülle sebeplere riayeti mezcetip birleştiren çok güzel bir söz söylemişlerdir: "Esbaba tevessül, mani-i tevekkül değildir." Yani sebeplere tevessül etmek, tevekküle mani bir durum değildir.

Hatta, sebep dairesi içinde yaşayan, sadece tevekküle bakarsa cebrî olur. Sebep dairesi içinde bulunduğumuz sürece, hem cebrî hem de itizâlî olmamak için, sebeplere riayet etmek, neticeyi de Allah (cc)'tan beklemek bir esastır.²

RİSALE...

İmân hem nurdur, hem kuvvettir. Evet, hakiki imânı elde eden adam, kâinata meydan okuyabilir ve imânın kuvvetine göre, hâdisâtın tazyikâtından kurtulabilir. تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ der, sefine-i hayatta kemâl-i emniyetle hâdisâtın dağlarvâri dalgaları içinde seyrân eder. Bütün ağırlıklarını Kadîr-i Mutlakın yed-i kudretine emânet eder, rahatla dünyadan geçer, berzahta istirahat eder, sonra saadet-i ebediyeye girmek için Cennete uçabilir. Yoksa, tevekkül etmezse, dünyanın ağırlıkları uçmasına değil, belki esfel-i sâfilîne çeker.

Demek, imân tevhidî, tevhid teslimî, teslim tevekkül, tevekkül saadet-i dâreyi iktizâ eder. Fakat, yanlış anlama! Tevekkül, esbâbı bütün bütün reddetmek değildir. Belki, esbâbı dest-i kudretin perdesi bilip riâyet ederek; esbâba teşebbüs ise, bir nevi duâ-i fiilî telâkkî ederek; müsebbebâtı yalnız Cenâb-ı Haktan istemek ve neticeleri Ondan bilmek ve Ona minnettar olmaktan ibârettir.

Tevekkül eden ve etmeyen misâlleri, şu hikâyeye benzer:

Vaktiyle iki adam, hem bellerine, hem başlarına ağır yükler yüklenip, büyük bir sefineye bir bilet alıp girdiler. Biri, girer girmez yükünü gemiye bırakıp, üstünde oturup, nezâret eder; diğeri hem ahmak, hem mağrur olduğundan, yükünü yere bırakmıyor. Ona denildi: "Ağır yükünü gemiye bırakıp rahat et."

O dedi: "Yok, ben bırakmayacağım. Belki zâyî olur. Ben kuvvetliyim. Malımı, belimde ve başımda muhâfaza edeceğim."

¹ Fasıldan Fasıla 2, s:103

² Fasıldan Fasıla 2, s:110

Yine ona denildi: "Bizi ve sizi kaldıran şu emniyetli sefine-i sultaniye daha kuvvetlidir, daha ziyâde iyi muhâfaza eder. Belki başın döner, yükün ile beraber denize düşersin. Hem, gittikçe kuvvetten düşersin. Şu bükülmüş belin, şu akılsız başın, gittikçe ağırlaşan şu yüklere tâkat getiremeyecek. Kaptan dahi, eğer seni bu halde görse, ya divânedir diye seni tard edecek, ya 'Hâindir, gemimizi ittiham ediyor, bizimle istihzâ ediyor, hapis edilsin' diye emredecektir. Hem, herkese maskara olursun. Çünkü, ehl-i dikkat nazarında, zaafı gösteren tekebbürün ile, aczi gösteren gururun ile, riyâyı ve zilleti gösteren tasannuun ile, kendini halka mudhike yaptın; herkes sana gülüyor" denildikten sonra, o bîçarenin akli başına geldi, yükünü yere koydu, üstünde oturdu. "Oh! Allah senden râzî olsun. Zahmetten, hapisten, maskaralıktan kurtuldum" dedi.

İşte ey tevekkülsüz insan! Sen de bu adam gibi aklını başına al, tevekkül et. Tâ bütün kâinatın dilencililiğinden ve her hâdisenin karşısında titremekten ve hodfüruşluktan ve maskaralıktan ve şekâvet-i uhreviyeden ve tazyikât-ı dünyeviye hapsinden kurtulasın.³

BIRAK FERYADI

Maddî musibetleri büyük gördükçe büyür, küçük gördükçe küçülür. Meselâ, gecelerde insanın gözüne bir hayal ilişir. Ona ehemmiyet verdikçe şişer, ehemmiyet verilmezse kaybolur. Hücum eden arılara iliştikçe fazla tehâcüm göstermeleri, lâkayt kaldıkça dağılmaları gibi, maddî musibetlere de büyük nazarıyla, ehemmiyetle baktıkça büyür. Merak vasıtasıyla o musibet cesetten geçerek kalbde de kökleşir, bir mânevî musibeti dahi netice verir, ona istinad eder, devam eder. Ne vakit o merakı, kazâyâ rıza ve tevekkül vasıtasıyla izale etse, bir ağacın kökü kesilmesi gibi, maddî musibet hafifleşe hafifleşe, kökü kesilmiş ağaç gibi kurur, gider. Bu hakikati ifade için bir vakit böyle demiştim:

Bırak ey biçare feryadı belâdan kıl tevekkül,

Zira feryat belâ ender hatâ ender belâdır bil. Eğer belâ vereni buldunsa, safâ ender atâ ender belâdır bil.

Eğer bulmazsan, bütün dünya cefâ ender fenâ ender belâdır bil.

Cihan dolu belâ başında varken, ne bağırırın küçük bir belâdan? Gel, tevekkül kıl.

Tevekkülle belâ yüzünde gül, tâ o da gülsün. O güldükçe küçülür, eder tebeddül.

Nasıl ki mübarezede müthiş bir hasma karşı gülmekle, adâvet musalâhaya, husumet şakaya döner, adâvet küçülür, mahvolur, tevekkül ile musibete karşı çıkmak dahi öyledir.⁴

KADERE RAZI OLMAK

İ'lem eyyühe'l-aziz! Nefis daima ıstıraplar, kalâklar içinde evhamdan kurtulup tevekküle yanaşmıyor. Hükm-ü kadere razı olmuyor. Halbuki, şemsin tulû ve gurubu muayyen ve mukadder

³ 23. Söz 3. Nokta

⁴ 2. İem'a 5. Nükte 2. Mesele

olduğu gibi, insanın da bu dünyada tulû ve gurubu ve sair mukadderat, kalem-i kaderle cephesinde yazılıdır. İsterse başını taşa vursun ki, o yazıları silsin-fakat başı kırılır, yazılara bir şey olmaz ha!

Ve illâ muhakkak bilsin ki: Semâvat ve arzın haricine kaçıp kurtulamayan insan, Hâlık-ı Külli Şeyin rububiyetine muhabbetle rızâdâde olmalıdır.⁵

NÜKTELER

İmam Fahrüddin Râzî der ki: "Tevekkül bazı cahillerin zannettiği gibi, insanın kendini ihmal etmesi demek değildir. Böyle olsaydı müşavere emri, tevekküle engel olurdu. Tevekkül insanın zahirî (görünür) sebeplere uyması ve fakat kalbini onlara bağlamayıp Hak Teâlâ'nın, korumasına dayanması demektir...".⁶

SEBEBLERE TEŞEBBÜS VE TEVEKKÜL

Gemimizi mükemmel olarak yaptıktan sonra okyanusu aşarak sahile vardığımız taktirde bunu Allah'ın (c.c.) bir lütfu bilecek ve O'na hamd ve şükredeceğiz. Zira, o dağ gibi dalgalara ve muhtemel fırtınalara geminin mükemmeliyeti, kaptanın ustalığı karşı koyamaz.

Gemimizi mükemmel yapmak, sebeplere teşebbüse misaldir. Bu teşebbüsü yaptıktan sonra sahile selametle çıkmaktan ibaret olan neticeyi, sırf gemiye bağlayarak, Allah'ın (c.c.) lütfundan beklemek de tevekkülün ta kendisidir.⁷

ALLAH İLE BULUNDUĞUN HALDE

Ebu Musa Deluli der ki, Abdurrahman bin Yahya'ya tevekkülden sordum. Buyurdu ki: "elini sonuna kadar ejderhanın ağzına soksan, Allah ile bulunduğun halde hiçbir şeyden korkma"

Ebu Musa der: "tevekkülden sormak için Bayezid-i Bistami'nin (k.s.) evine gidip, kapısını çaldığımda:

-Ey Musa, sana Abdurrahman bin Yahya'nın verdiği cevap kafi gelmedi mi ki, tekrar bana sormak istiyorsun" dedi.

Efendim kapıyı açınız dedim. "beni ziyarete gelseydin, elbette sana kapıyı açardım, cevabı kapıdan al git ki, eğer yataktaki yılan seni ısırarak isterse, Allahu Teala ile olduğun halde hiçbir şeyden korkma" dedi. Ben de tekrardan Abdurrahman bin Yahya'nın yanında kalmak için geri döndüm...⁸

ALLAH'A EMANET EDİLEN YÜK

⁵ Mesnevi

⁶ Elmalılı Tefsiri

⁷ Mehmet Kırkınıcı "Nükteler" s:64-65

⁸ Seyid Abdülkadir Geylani "İlim ve Esrar Hazinesi" s:486

İbni Tavus Yemani babası Tavus'dan (rahimehullah) şöyle anlatır: bir gün bir köylü, devesiyle geldi. Devesini çöktürüp bağladı. Sonra başını gökyüzüne kaldırıp "ya Rabbi, şu devemi, üzerindeki yükü ile beraber ben gelinceye kadar sana ısmarladım" deyip gitti.

Sonra Mescid-i Haram'a girdi. Köylü Mescid-i Haram'dan çıkıp devesinin üzerindeki yükü ile alınmış olduğunu görünce, başını yukarı kaldırarak, ya Rabbi, benim bir şeyim çalınmadı, senin bir şeyin çalındı" diye söylendi.

Tâvus der ki, köylü bu halde dururken, sol eliyle deveyi güden, sağ eli kesilip boynuna asılmış olarak Cebal-i Kabis dağının başından aşağı inen bir kimse gördük. O kimse doğru köylünün yanına gelip "işte üzerinde ki yükü ile beraber al deveni" dedi.

O kimseyi halinden sordum. Ebu Kabis dağının başında, boz renkli bir at üzerinde bir kimse karşıma çıkıp, bana "ey hırsız, uzat elini" demesi üzerine, ben de elimi uzattım. Elimi bir taş üzerine koyup, yerde ki bir taşla elimi kırdı ve boynuma astı. Bana "hemen git, hayvanı üstündeki yükü ile beraber o kölüye teslim eyle" dedi.⁹

KUŞUN RIZKINI ALLAH VERİRSE

İbrahim ibni Ethem ile Şakik'ül Belhi (Rahmetullahi aleyhim) Mekke'de karşılaşırlar. İbrahim, Şakik'e "seni bu duruma getirmeye sebep ne oldu" diye sorar. Şakik şöyle cevap verir.

"Günlerden bir gün çöle varmıştım. Kırak bir yerde yatan, kanatları kırık bir kuş gördüm. Kendi kendime "burada oturayım ve bu kuşun rızkının nereden geldiğini gözetleyim." Dedim. Kuşun karşısında yere çöktüm. O sırada gagası arasında çekirge taşıyan başka bir kuş geldi. Kırık kanatlı kuşun yanına konarak gagası arasındaki çekirgeyi onun gagasına bıraktı.

Bu durumu görünce içimden "bu kuşu öbürüne vasita kılan ulu Allah nerede olursa olayım benim rızkımı da sağlamaya kadirdir" diyerek kazanç peşinden koşmaya son verdim ve kendimi tamamen ibadete adadım"

İbrahim Ethem O'na:

-“Peki neden sen o kırık kanatlı kuşa yiyecek taşıyan sağlam kuş olup ta daha yüksek dereceli olmak istemiyorsun? Sen peygamberimizin (s.a.s.) yüksel el (veren elin) alçak elden (alanın eli) daha hayırlıdır” diye buyurduğunu duymadın mı?

Bu cevabı alan Şakik, İbrahim'in elini tutarak öptü ve "Ya Ebu İshak sen bizim üstadımızsın" dedi.¹⁰

ALLAH'IN EMRİNE TESLİM OLMAK

İyiliğin gelmesini, kötülüğün gitmesini isteme.. Eğer kısmetinde sana gelecek bir nimet varsa; istesen de gelir istemesen de.. Belâ da aynı.. Eğer sana gelecek bir belâ varsa, kaçsan da gelir;

⁹ Seyid Abdülkadir Geylani "İlim ve Esrar Hazinesi" s:487

¹⁰ Kalplerin Keşfi, s:182

dursan da. İstersen o belânın kalkması için duaya sarıl.. İstersen Allah için kendini bir yere attır; elbette gelecek gelir..

Sana lâzım olan bunların hepsinde Hakka teslim olmaktır. Hepsini ona teslim et.. Eğer nimet gelirse şükretmeye başla!.. Belâ da gelirse sabretmeye çalış.. Gizlemeye çalış! Gücün yettiği kadar gidermeye gayret et... Allah'ın sana verdiği manevî hâlin kuvvetiyle ve gittiğin yolun icabı olarak bunları yapmak mecburiyetindesin... Öyle bir yoldasın ki Hakka Teala ve herşeyi hoş görmeye emrolunmuşsun. Ancak böyle refik-i âlâya çıkabilirsin.. Bu hâle gelince senden evvelkilerin yerine makamına varırsın. Senden evvel padişaha gidenleri ve yaklaşanları orada bulursun. Onun yanında her iyilik yolunu, rahatı, kerameti ve nimeti görürsün; kavuşursun.

Belâyı bırak gelsin, seni ziyaret etsin.. Yolunu aç.. Kapama. Önünde durma.. Sana gelmesinde ve seni yoklamasından korkma.. Nasıl olsa onun ateşi cehennemden daha şiddetli değildir.

Yaratılmışın hayırlısı yerin yüklendiği, semânın gölgelendirdiği, varlığın gözdesi Efendimiz Muhammed Mustafa (Sallallahü aleyhi vesellem) den şöyle bir Hadis-i Şerif rivayet edilmiştir:

- "Kıyamet günü cehennemden üzerinden geçildiği zaman cehennem bağırarak; çabuk geç! Ey mümin nurun alevimi söndürdü."

O cehennemden ateşini söndüren nur, ancak dünyada kazandığın ve beraber götürdüğün iman nurudur. O nur, hem isyan eden hem de itaat edende vardır. Ama isyan eden ondan faydalanamaz...

işte dünyadaki belâ ateşini de söndüren bu nurdur.. Sen de eğer sabreder, Hakka uyarırsan mükâfatını görürsün... Belânın sana gelmesi seni heyecana düşürmesin. Yaklaşması seni çekindirmesin. Çünkü belâ seni öldürmek için gelmez, seni tecrübe etmek için gelir, imanının sıhhatini ölçmek için gelir.. Hakka karşı olan bağlılığın kuvvetlendirmek ister; senden memnun olur, seni Hakka müjdeler... Allah-ü Teâlâ buyurdu:

- "Biz sizi imtihan ederiz; ta ki içinizde mücahitleri anlayalım.. Ve işlerinden haberdar olalım.

Hakka karşı imanın doğru olması ve onun işlerine boyun eğmek muvafakat göstermen yine onun sana bir lütfü ve merhametidir.. Bunu böyle bil ve sonuna kadar sabra devam et!.. Hakka uyar bir Müslüman ol. Artık bu hale bezendikten sonra senden veya başkasından* Allah'ın emirlerini yapmaktan başka birşey bekleme.. Ve yasaklarından kaçınmaktan gayri birşey umma..

Herhangi bir yerde dini emirlere dair bir şey olursa derhal ona koş.. Onları doğru işitmeye çalış.. Yerine getirmeye gayret et.. Derhal harekete geç; miskin miskin oturma.. Kadere teslim olup kalma.. Zuhurata uyup durma. Allah'ın emrini yerine getirmek için bütün gücünü kuvvetini sarfet. Aciz kalırsan Allah'tan yardım iste.. Ona tazarru et, yalvar.. Acaba:

- "Niçin ibadetten geri kaldım?" De ve sebebini araştır. Belki de buna sebep senin lüzumsuz şeyler istemen olmuştur; belki de bazı edebe uymayan hareketler yapmışsındır. İhtimal ki ibadete gevşek davrandın, gücüne kuvvetine güvendin., ve nihayet bilgine güvendin, nefsi ve halkı Allah'a karşı ortak yaptın, netice bunların hepsi senin helakine sebep oldu. Mevlâ da sana bu yüzden

rahmet kapılarını kapadı.. Taatden azletti.. Hizmetinden kovdu.. Yardımını kesti.. İyilik yüzünü senden çevirdi.. Ve nihayet sana kızdı, darıldı; dünyayı, nefsi, şahsî arzularını senin başına .belâ etti,.

İyi bilmelisin ki bu gibi adi işlerle uğraşmak iyi meşguliyet değildir. Bunlarla uğraşmak seni Yaradanım besleyenin rahmetinden uzaklaştırır...

Sakin Mevlâ'ya ibadet etmekten, seni Mevlâ'nın gayri alıkoymasın. Allah'tan başka ne varsa hepsini gayri olarak bil.. Ve bunları Hakka tercih etme.. Çünkü seni onlar değil, Allah yarattı. Sakın kötülükleri yaparak nefesine zulmetme. Eğer Yaradanın emirlerini bırakıp başkasıyla uğraşırsan, seni ateşe atar.. Öyle ateş ki onu tutuşturan insanlar ve küfür taşıdır.. Sonra pişman olursun, fakat beyhude. Özür dilersen, kabul olunmaz.. İtap olunmaya razı olursun, fakat yine hiç.. Tekrar iyilik yapmak için dünyaya dönmek istersin; kimse seni gönderemez..

Özüne acı acı.. Ona merhamet et.. Sana verilen duygularını iman yolunda, iyi işlerde, taat ve ibadet yolunda kullan!. Bunlarla marifet kazan, ilim öğren.. Bu ibadet ve marifet nuru ile karanlıkları aydınlatmaya çalış.. Emri tut.. Yasaklardan kaç.. Hak yolda bu ikisi ile yürü.. Seni ilk önce topraktan insan yapan Halik'mı inkâra kalkışma!..

Onun emrinden başka birşey isteme.. Ve onun kötülediği şeylerden başkasını kötü görme..

Dünya ve âhiret için elindekiyle yetin.. Dünya ve âhiret için kötülediğimiz şeyleri kötü olarak bil. Her sevilen, istenen Allah için istenmeli.. Ve her istenilmeyen yine onun için istenmemeli.

Eğer sen, Allah'ın emrinde olursan, bütün canlılar da senin emrinde olur.. Ve eğer Allah'ın yasak ettiği şeylerden kaçarsan bütün kötülükler de senden kaçır.. Nerede bulunursan bulun daima iyilikle karşılaşırın...

Allah-ü Teâlâ Hazretleri peygamberlerine gönderdiği bazı kitaplarda şöyle buyurmuştur:

- "Ey Âdemoğlu Ben öyle Allah'ım ki benden başka ilâh yoktur; bir şeye ol, derim olur, bana itaat edersen, seni de benim gibi yaparım. Her neye ol desen olur."

Yine buyurmuş:

- "Ey Dünya! Bana ibadet edene sen yardım et.. Sana koşam da yor!.."

Allah'ın yasak ettiği bir şeyi yapmaya karşılaşırsan şöyle ol: Mafsalların birbirinden ayrılmış, duygun yok olmuş; kalbin sıkışmış; cesedin ölü, ümitlerin kırılmış, âdet ve resmiyeti unutmuşsun. Gözünde bütün sahra karanlık ve bulunduğu yeri yıkılıyormuş gibi gör.. Bina eskimiş, tavan çökmek üzere; böylece olduğun yerde hissiz, duygusuz kal. Kulağın sağır olsun; sanki öyle yaratılmışsın bil.. Dudakların oynamaz olsun, lisanında lâl'lık olan gibi ol.. Dişlerin bir güçlük karşısında kalmış, dökülüyormuş farzet. Kolların çolak gibi bir şeyi tutamaz olsun... Ayakların çaprazlaşmış; bir yere gidemiyor, yürüyemiyor gibi gör. Kendini cinsî münasebetten âciz bil.. Öyle sanki cinsî şeyle hiç meşgul olmamışsın...

Karnın hiçbir şey yiyemeyecek kadar dolu olsun... Yemeğe ihtiyaç duyma.. Aklın bozulmuş olsun; kendini mecnuna benzet.. Kabre doğru gidiyormuşsun gibi düşün!.

Hülâsa olarak şunları söylemek isterim ki Allah'ın emirlerini derhal duymaya çalış.. Ve koş!.. Yasaklarına karşı olduğun yerde kal; gitme!. İlâhi kader karşısında cansız ol; yokluğa gömül, fâni ol.

Bu şerbeti hoşlukla iç.. Kendini bununla tedavi et.. Bundan gıda al. Günahın verdiği manevî hastalıklardan bununla kurtulursun. Nefsin illetini ancak böyle temizleyebilirsin.

Bu işler Allah'ın izni ve dilemesiyle olur...¹¹

İHTİYAR KADININ HASTA DEVESİ

Yaşlı kadının biricik devesi uyuz olmuştu. Ölürse bütün işleri altüst olacak, bağına, bahçesine giderken eşyasını yükleyecek vasıttan mahrum kalacaktı.

Bunun için günlerce düşünmüş, bir tedbir hatırına gelmemişti. Durmadan dua ediyor, devesini kurtarmasını Allah'tan diliyordu.

Bir gün yine kıra çıkardığı devesinin ot yemeyip, su içmediğini, iskelet haline geldiğini görünce üzüntüsü bir kat daha arttı, başladı ağlamaya.

Hem ellerini açmış dua ediyor, hem de durmadan ağlıyordu.

İşte bu sırada Peygamberimiz, ashabıyla birlikte oradan geçmekteydi. Yaşlı kadının ağladığını görünce sordu:

— Ey Allah'ın kulu, niçin gözyaşı döküp ağlıyorsun? Kadın titrek sesle cevap verdi:

— Niçin olacak, dedi, devem için. Devem benim herşeyim. Ya ölürse halim ne olur? Yakalandığı hastalıktan kurtarması için Rabbime günlerdir el açıp dua ediyorum, fakat bir türlü kabul edilmiyor.

Tebessüm eden Peygamberimiz şöyle cevap verdi:

— Kabul olmasını istiyorsan duana biraz da katran kat, katranla..

Kadın düşünmeye başladı. Ne demekti duasına katran katmak?

Nihayet anlar gibi oldu. Bu defa gidip komşulardan katran bulan kadın, uyuz devesine önce iyice bir katran sürdü. Bundan sonra da ellerini açıp duaya başladı.

Katranla uyuz sivilcelerindeki mikroplar tümüyle ölmüş, böylece deve uyuzdan kurtulmuştu.

Bundan sonra anlaşıldı ki, bir hastalığın iyi olması için sadece el açıp dua etmek yeterli değildir. Ayrıca ilâcını da ihmal etmemek şarttır. Peygamberimiz kadına bunu söylemek istemiş, mes'eleyi anlayan kadın da tavsiye edileni tatbik ederek devesini kurtarmıştı.¹²

MÜTEVEKKİL ADAM

¹¹ Abdulkâdir Geylani “Fütuhul Gayb” s:52

¹² Ahmet Şahin “Dini Hikayeler” s:31

Yaylada herkes tanırdı onu. Ne mütevekkil adam derlerdi. Başına gelen hiç bir şeye üzülmeyiz, daima "Vardır bir hikmeti" deyip geçirdi. O sene yaylada hemen herkesin malı, davan hastalıklardan uzak şekilde otlarken, mütevekkil adamın aniden eşığı ölüvermişti. Halbuki eşığı onun her şeyi demektir. Gideceğı yere ona binerek gider, eşyasını ona yükleyerek göçerdi. Fakat adı üstünde mütevekkil adamdı. Komşuları kadar bile üzülmeydi. Her zamanki gibi,

— Bunda da bir hikmet vardır, deyip geçti. Aradan çok geçmedi. Bu defa da evinin kapısından hiç ayrılmayan köpeğı ölüverdi. Komşuları yine üzülrken, o, her zamanki mütevekkil haliyle:

— Bunda da bir hayır vardır, deyip geçti.

Ziyan bununla kalmadı. Bir başka gün de, kendisini sabah namazına kaldıran horozu ölüverdi. Komşuları, bunda bir uğursuzluk vardır, diyerek üzüntülerini ifâde ederken, mütevekkil yaşlı zat:

— Hayır! Bunda bir hikmet vardır, boşuna üzülyorsunuz, diyor, üzerinde durmuyordu.

Yaşlı zat, hayatta çok şeyler görüp geçirmişti. Böyle peşpeşe gelen musibet görünüşlü hâdiselerin arkasında rahmet görünüşlü tecellilerin bulunduğuna pek çok kere şahit olmuştu. Onun için üzülmüyor, kendisini teselli edenlere de:

— Mülk Allah'ındır. Biz de bu mülkün işçileri gibiyiz. Mülk sahibi dilediğı şekilde tasarruf eder, karşılığını veriyordu.

Bir gece, eşkiyalar toplanıp yayladaki evlere baskın düzenlediler. Pür silâh hücumaya geçen soyguncular, önce çevreyi dinliyorlar, nerede bir eşek anırması yahut köpek havlaması, yahut da horoz Ötmesi duyarlarsa hemen oraya doğru yürüyüp evi kolayca buluyor, soyup soğana çeviriyorlardı.

Gecenin karanlığında dolaştıkları yaylada, soyulmadık ev bırakmamışlardı. Ancak mütevekkil adamın evi, bu soygundan müstesna kalmıştı.

Sabah namazını kıldıktan sonra komşulardaki panik ve bağışmaları duyan mütevekkil adam, onların soyulup soğana çevrildiğini anladı, eşkiya, kendi evini keşfedememişti. Zira eşığı öldüğünden, anırıp da haber verememişti. Köpeğı öldüğünden havlayıp da sesini duyuramamıştı. Horozu öldüğünden ötüp de işaret verememişti. Böylece bunların yokluğu, evin soyulmaktan kurtuluşuna sebep olmuş, eşkiya böyle bir evin varlığından haberdar bile olmamıştı.

Komşuları başlarına gelenlerden şaşkınlıklarını ifâde ederken, mütevekkil adam yine sakin ve suskun cevap veriyordu:

— Hayatta hiçbir muvaffakiyet sizi olduğundan fazla sevindirmesin, hiçbir ziyan da olduğundan fazla üzmesin. Tevekkülü her iki halde de unutmayın. Bunların hepsi de geçici şeylerdir. Hayatta ne cereyan ediyorsa hikmetli ve ibretli cereyan eder, tesadüf ve manasızlık yoktur. Siz buna karşı önce kul plânında tedbirinizi alın, sonra da tevekkül dağına yaslanıp rahat edin.¹³

¹³ Ahmet Şahin "Dini Hikayeler" s:128

İYİ ADAM KÖTÜLER LİSTESİNDEN NASIL KURTULDU?

Geceleri sabahlara kadar namaz kıılıp gündüzleri de akşama kadar oruç tutan bir zat varmış. Herkes onun bu hâlini ibretle seyreder, hayretle yâd edermiş.

Hattâ gökte melekler bile bu iyi insanın durumuna gıpta ile bakmaya başlamışlar. Bir gün Cebrail Aleyhisselâm demiş ki:

— Yâ Rab, ben bu iyi kulunu ziyaret edip sohbetinde bulunmak istiyorum, bana izin ver.

Rabbimizden cevap gelmiş:

— Sen o kulumu ziyaret et, ama iyi kulların listesine bir bak da ondan sonra ziyaretine git.

Cebrail Aleyhisselâm, iyi kullar listesine bir bakmış, bir türlü o zâtın adını bulamamış. Bir de kötü kullar listesine bakmış ki, adı listenin baş tarafında yazılı. Buna çok üzülen Cebrail Aleyhisselâm, ziyarete varınca durumu aynen anlatmış:

— Sen, demiş, bunca ibâdet ve kulluğuna rağmen kötü insanlar listesinde yazılısın. Yazık olmuş bunca gayretine. Adam boynunu bükmüş, omuzlarını silkmış:

— Ben demiş, ona karışmam. Orasını Rabbim bilir. İsterse beni iyi kullar listesine yazar, isterse kötü kullar defterine. Ben O'nun hükmüne teslim olmuşum.

İslâm'ın bir mânâsı da teslim olmak değil midir?

Bu sözlerden sonra, yine abdestini almış, namazına başlamış, eskisi gibi ibadetine devam etmiş.

Durumu hayretle seyreden Cebrail Aleyhisselâm dönüp Rabbimize sormuş:

— Yâ Rab, bu ne hâldir? Kötü kullar listesinde yazmana rağmen, o yine ibâdetine devam ediyor,

Rabbimizden bir hitap gelmiş:

— Yâ Cebrail, bir de şimdi bak sen o listeye. Cebrail Aleyhisselâm bir de bakmış ki, ne görsün. Bu defa da iyi kullar listesinin baş kısmında yazılı. Demiş ki:

— Yâ Rabbi, elbette böyle çok ibâdet eden bir kulunun lâıyk olduğu yer burasıdır. Bu zatın ibâdeti bunu gerektirirdi.

Rabbimizden şöyle hitap gelmiş:

— Onu kötü kullar listesinin başından alıp iyi kullar listesinin başına yazdırışımın sebebi, ibâdeti değil, çok teslimiyetidir. Sen ona kötü kullar listesindesin dediğin halde o teslimiyetini hiç bozmadı, "Onu Rabbim bilir," deyip yine ibâdetine devam etti. Onun bu derece benim takdirime teslim oluşu, benim rızamı kazanmasına kâfi geldi. Kötü kullar listesinden alıp iyi kullar listesinin baş kısmına yazdırdım.

Rabbimiz bundan sonra şöyle hitap etmiş:

— Yâ Cebrail, benim rızamı kazanmak isteyen kullar, benim takdirime teslim olsunlar. Onlar takdirime razı oldukları nisbette, ben de onlardan razı olur, haklarında hayırlar yazarım...¹⁴

REZZAK'A GÜVEN

Zahidin biri, "Herkesin rızıkı Allah'tan (c.c.) gelir" hadisinin mânâsını bizzat yaşayarak anlamak istiyordu. Başını alıp çöllere çıktı, bir kenarda yatıp uyudu.

Aradan bir müddet geçti. Çölde yolunu kaybeden bir kervan adamın yattığı yerin yakınında konakladı. Zahidi gördüler. Birisi:

- Bu adam niçin böyle ıssız bir yerde yatıyor, kurttan, düşmandan korkmuyor mu? Yoksa ölmüş mü? dedi.

Yanına gittiler. Zahit hiç sesini çıkarmıyor, ne olacak diye hareketsiz bekliyordu. Kervandakiler bunu görünce:

- Bu zavallı açlıktan ölmek üzere, dediler.

Yemek getirdiler. Zahit dişlerim sıktı. Adamlar bıçak getirip dişlerinin arasına soktu, zorla ağzını açtı ve çorbayı içirdiler.

Vehih b. Verrj'e, "Rızık için hiç endişelendiğiniz oldu mu?" dediler. "Bütün yerin kalay olduğunu görsem, göklerin de bakır olduğunu anlasam, rızıkımdan endişe etmem. Eğer endişeye kapılırsam, Allah'ın (c.c.) bütün mahlukların rızıkına kefil olduğuna inanmamış olurum!" dedi.

Bu tembelliği tavsiye değildir. Bu Allah'a iman ve Onun, misafirlerinin ihtiyacını göreceğine duyulan tam bir itimattır, insan Rabbinden o kadar emin olmalıdır. Onun gemisine binmişken yükünü sırtında taşımamalıdır. Yazık ki, çok defa bu güveni yakalayamıyor ve zanlarımıza göre muamele görüyoruz. Yüreğinde o itimadı yaşayan gidip çöle yatabilir.¹⁵

¹⁴ Ahmet Şahin "Dini Hikayeler" s:133

¹⁵ Mesel Ufku, s:161